

Autor: Lejla Softić, dipl.oec.¹

Značaj podataka za poslovno odlučivanje

U digitalnoj ekonomiji podaci su svuda oko nas, ali to ne znači da se isti uspješno koriste za poslovno odlučivanje. Postoji mišljenje da su podaci 'nafta' u ekonomiji 21. stoljeća, ali to i dalje ne utiče na promjene ponašanja pojedinih vlasnika biznisa i menadžera, koji intuitivno donose poslovne odluke. Podaci jesu bitan resurs za poslovno odlučivanje, ali je pri tome veoma važna forma podataka (npr. njihova vizualizacija) kada je u pitanju efikasno korištenje podataka za poslovno odlučivanje. Koncept tzv. Big Data (velikih podataka) nije efikasan ukoliko se podaci ne mogu na učinkovit način prezentirati donosiocima poslovnih odluka. Suvremeni menadžeri trebaju učinkovito koristiti podatke za poslovno odlučivanje, kako bi ishodi donesenih poslovnih odluka bili pozitivni i uspješni, te kako bi se obezbjedilo kontinuirani razvoj poslovanja preduzeća.

Šta je baza podataka ?

Baza podataka (engl.: database) je organizirani skup podataka. Termin je izvorno nastao unutar IT industrije, a njegovo se značenje proširilo praktičnom upotrebom. [Europska direktiva za baze podataka](#), koja za baze podataka donosi prava za intelektualno vlasništvo, unutar svoje definicije uključuje i neelektronske baze podataka. To je zbirka zapisa pohranjenih u računaru na sistematičan način, tako da joj se softver može obratiti prilikom odgovaranja na problem. [Baze podataka](#) služe za bolju dostupnost i razvrstavanje podataka. Pomaže u organiziranju informacije u logičkom smislu da bi mogli brzo doći do željenih podataka. Može sadržavati podatke u raznim oblicima, od jednostavnog teksta (kao e-mail adresa) do kompleksnih struktura koje uključuju sliku, zvuk i sl.

'Pametno' donošenje poslovnih odluka

Donošenje odluka na temelju podataka je proces koji uključuje prikupljanje podataka temeljenih na mjerljivim ciljevima ili KPI -jevima, analizu obrazaca ponašanja i utvrđivanje činjenica iz tih uvida, te njihovu upotrebu za razvoj strategija i aktivnosti koje idu u korist poslovanju u preduzeća. Donošenje odluka koje je zasnovano na podacima znači 'pametno' raditi prema ključnim poslovnim ciljevima koristeći se provjerenim i analiziranim podacima.

Prikupljanje, izdvajanje, oblikovanje i analiza podataka sa ciljem sticanja novih uvida radi poboljšanog donošenja odluka koje su zasnovane na podacima nekada je bio sveobuhvatan zadatak, što je odgađalo i cijeli proces takvog donošenja odluka. Razvoj softvera osnažuje donosiocima odluke da bez značajnije tehničke stručnosti, ali uz odgovarajuću IT podršku za izradu izvještaja, trendova, vizualizaciju podataka i uvida imaju olakšan proces donošenja odluka koje su zasnovane na podacima.

¹ SoftConsulting s.p. Tuzla, Trg slobode 16 (BIT Centar), 750000 Tuzla, e-mail: lejla.softic@savjetnik.ba
Izvor za sliku: <https://pixabay.com/illustrations/big-data-information-technology-1667212/>

Prednosti korištenja podataka za poslovno odlučivanje

Donošenje odluka koje su zasnovane na podacima je strategija koja koristi podatke za informiranje poslovnih odluka. Brojne su prednosti korištenja podataka za poslovno odlučivanje. Preduzeća koja koriste podatke za donošenje odluka stiču bolju konkurentsku prednost, smanjuju poslovne troškove i povećavaju dobit. U poslovanju preduzeća uvijek postoje rizici, ali odluke zasnovane na podacima čine poslovanje preduzeća manje osjetljivima na rizične okolnosti, jer se sve poslovne aktivnosti zasnivaju na podacima koji su prikupljeni prije donošenja ('pametnih') poslovnih odluka.

Prema jednom od [istraživanja](#), preduzeća koja koriste tzv. Velike podatke doživjele su povećanje dobiti od 8-10% i smanjenje ukupnih troškova za 10%. Iako 91% preduzeća smatra da je donošenje odluka na temelju podataka važno za rast njihovog poslovanja, samo 57% preduzeća poslovne odluke temelje na svojim podacima.

Praktični savjeti za korištenje podataka u poslovnom odlučivanju

Više je različitih načina na koji se podaci mogu učinkovito koristiti za donošenje poslovnih odluka, a od donosilaca poslovnih odluka zavisi na koji način će iskoristiti najbolje prakse i savjete drugih stručnjaka. Pri korištenju podataka za poslovno odlučivanje neophodno je:

- 1) Biti objektivni i nepristrani.
- 2) Definirati ciljeve.
- 3) Prikupiti podatke 'sada' (a ne nekada 'kasnije').
- 4) Pronaći neriješene poslovne izazove.
- 5) Pronaći podatke potrebne za rješavanje aktualnih poslovnih izazova.
- 6) Analizirati i razumjeti podatke.
- 7) Revidirati izvršene procjene.
- 8) Prezentirati podatke na smislen način.
- 9) Postaviti mjerljive ciljeve za donošenje odluka.
- 10) Kontinuirano razvijati poslovne odluke zasnovane na podacima.

Zaključak

Brojni su [primjeri iz prakse](#) koji mogu svjedočiti da je pravovremeno prikupljanje i analiza podataka omogućilo donosiocima odluka da naprave potrebne strateške zaokrete u poslovnju. Tako je npr. Netflix započeo svoje poslovanje kao preduzeće za razmjenu DVD-ova putem pošte, a odlukom koja je bila zasnovana na podacima ova kompanija je prerasla raniji poslovni model i promijenila svoju poslovnu strategiju, te postala jedna od najuspješnijih globalnih kompanija. Bez podataka, Netflix ne bi imao osnovu za donošenje tako značajne i uticajne odluke, a bez te odluke ova kompanija ne bi se razvijala tim tempom ili u tom smjeru. Amazon je još jedan pozitivan primjer kako je internetska knjižara prerasla u globalno internetsko središte za gotovo sve proizvode koje kupci mogu poželjeti da nabave. Nije iznenađujuće da su takvi veliki (i uspješni) potezi rebrendiranja napravljeni na osnovu prikupljanja podataka i donesenih zaključaka na osnovu izvršene analize podataka. Bez primjene podataka pri donošenju odluka, Netflix bi i dalje slao na zastarjeli način filmske sadržaje, a Amazon bi bila 'obična' internetska knjižara, te je pravo pitanje: Da li bi na taj način uspjeli da opstanu na tržištu?

U digitalnoj ekonomiji, poslovne odluke zasnovane na podacima važnije su puno više nego ikad ranije. Velika većina poslovnih odluka mora se temeljiti na činjenicama, brojkama i mjernim podacima koji se povezuju sa poslovnim ciljevima preduzeća. Analiza podataka omogućava donosiocima odluka da izaberu nove poslovne prilike sa većim šansama za uspjeh, ostvare višu razinu prihoda i pripreme poslovanje za budući rast, te preciznije predviđaju buduće trendove. Korištenje podataka u donošenju odluka treba da optimizira trenutne i buduće operativne napore preduzeća i olakša izradu izvještaja za strateški menadžemt, kako bi preduzeće brzo i efikasno djelovalo. To rezultira bržem poslovnom razvoju i boljoj prilagođenosti preduzeća promjenjivim tržišnim okolnostima.